

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Jacek Widło

w sprawie ze skargi D. D. i małoletniej A. D.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...] w sprawie sygn. akt:

III AUa [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 16 maja 2019 r.,

1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. akt: III AUa [...], nastąpiła przewlekłość postępowania,

2. przyznaje skarżącym – D. D. oraz małoletniej A. D. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] kwoty pieniężne w wysokości po 2 000 (dwa tysiące) złotych,

3. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżących – D. D. oraz małoletniej A. D. kwoty po 200 (dwieście) złotych tytułem opłaty od skargi,

4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżących – D. D. oraz małoletniej A. D. kwoty po 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 11 marca 2019 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki D. D. oraz małoletnia A. D. reprezentowana przez przedstawiciela ustawowego, oboje zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wnieśli do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w [...] o: stwierdzenie, że w postępowaniu apelacyjnym toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w [...] III Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygn. akt: III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania (1), przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżących kwot po 2.000 zł (2) oraz zasądzenie od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (3).

W uzasadnieniu skarżący wskazali, iż od daty wpływu akt z apelacją do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 9 marca 2018 r. do chwili wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, a więc po upływie roku, Sąd ten nie wyznaczył terminu rozprawy. Podniesiono, że przewlekłość postępowania jest dla skarżących dotkliwa, albowiem sprawa z odwołania od decyzji ZUS w przedmiocie odmowy przyznania renty rodzinnej ma szczególny charakter dla D. D. oraz małoletniej A. D., gdyż dotyczy renty rodzinnej po zmarłej żonie i matce, natomiast strona zmuszona jest do powracania do przykrych i bolesnych wspomnień. W ocenie skarżących, kwoty pieniężne określone na poziomie po 2.000 zł na rzecz D. D. i małoletniej A. D. stanowić będą uzasadnione i symboliczne zadośćuczynienie za krzywdę moralną, stres i frustrację spowodowaną bezczynnością Sądu.

Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] w odpowiedzi na skargę z dnia 7 maja 2019 r. zgłosił swój udział w toczącym się postępowaniu oraz wniósł o oddalenie skargi. W uzasadnieniu podano, iż akta wraz z apelacją przedstawione zostały Sądowi Apelacyjnemu w [...] w dniu 9 marca 2018 r., natomiast w dniu 21 marca 2019 r. w sprawie wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na dzień 22 maja 2019 r. Skarb Państwa podniósł, że oczekiwanie strony na skierowanie sprawy na rozprawę spowodowane było okolicznościami o charakterze obiektywnym (duży wpływ spraw, trudności kadrowe, znaczne obciążenie pracą). W powyższych okolicznościach w ocenie Skarbu Państwa brak

jest podstaw do stwierdzenia przewlekłości w niniejszym postępowaniu, a w konsekwencji do zasądzenia żądanej sumy pieniężnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga wobec zasadności podniesionych zarzutów podlegała uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 75, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121; z dnia 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884, z dnia 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16, z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18, z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18, z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18).

Z analizy akt sprawy wynika, iż wraz z apelacją wpłynęły one do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 9 marca 2018 r., natomiast zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału z dnia 6 kwietnia 2018 r. sprawie przydzielono sędzię referenta. Dopiero po wniesieniu przez odwołujących się w dniu 11 marca 2019 r. skargi na przewlekłość postępowania w sprawie wydano zarządzenia z dnia 21 marca 2019 r. w przedmiocie wyznaczenia pozostałych członków składu orzekającego oraz o wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej na dzień 22 maja 2019 r.

Powyższe ustalenia prowadzą do wniosku, że rozprawa apelacyjna została wyznaczona przez Sąd Apelacyjny dopiero po upływie 12 miesięcy i 12 dni od wpływu akt wraz z apelacją do tego Sądu. W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony, w związku z czym uzasadniona jest podstawa do stwierdzenia przewlekłości.

Odnosząc się do stanowiska Skarbu Państwa zaznaczyć należy, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe, jak i inne kłopoty organizacyjne powołane w odpowiedzi na skargę pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę. Ta również wynika z faktu niewyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121). Duża ilość wpływających spraw w odniesieniu do obsady kadrowej może co

najwyżej prowadzić do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120). Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy jest również fakt, że Sąd Apelacyjny w sprawie podejmował niektóre czynności techniczne.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżących o zasądzenie na ich rzecz kwot po 2.000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu D. D. oraz małoletniej A. D. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] kwot pieniężnych w wysokości po 2.000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, że zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się od wniesienia w dniu 1 lipca 2014 r. odwołania skarżących od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 czerwca 2014 r., to za każde z czterech zakończonych lat postępowania należało zasądzić na rzecz D. D. i małoletniej A. D. łączne kwoty po 2.000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej, uwzględniając tym samym ich skargę na przewlekłość postępowania w całości.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie wskazanych przepisów orzekł jak w sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania skargowego (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2 x 240 zł) i zwrocie opłat od skargi (2 x 200 zł), orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w związku z art. 8 ust. 2

ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.) oraz art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.